

GEDENKROL
van de
Koninklijke Marine
1939-1962

Harry Floor
(samensteller)

Vormgeving en productie: Elijzen grafische producties
Bureauredactie: Stichting Het Veteraneninstituut

Copyright: Harry Floor, Weesp

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de samensteller.

Deze uitgave werd mogelijk gemaakt door de Stichting Het Veteraneninstituut en de Stichting Karel Doorman Fonds.

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Inleiding	6
Deel I: Chronologie van incidenten:	11
A. Oppervlakteschepen (OS)	12
B. Kleine Vaartuigendienst (KVD)	26
C. Mijndienst (MD)	29
D. Motortorpedobootdienst (MTB)	34
E. Onderzeedienst (OZD)	35
F. Marineluchtvaartdienst (MLD)	39
G. Korps Mariniers (MARNS)	58
H. Overig personeel (W)	79
Deel II: Alfabetische necrologie	100
Afkortingenlijst	191
Bronnenoverzicht	195
Woord van dank	203
Over de samensteller	204

Voorwoord

Veel Nederlands marinepersoneel vond tijdens de periode 1939-1962 als gevolg van oorlogsinzet de dood. In de Tweede Wereldoorlog streeden zij tegen de Duitse, Italiaanse en Japanse onderdrukkers; tijdens de Indonesische dekolonisatieoorlog probeerden zij het geweld in de kolonie in te dammen; in de Korea-oorlog vochten zij tegen de communistische overweldiger en bij de verdediging van Nieuw-Guinea kwamen zij op voor de handhaving van de Nederlandse soevereiniteit. Zij die het hoogste offer gaven, stierven zowel in directe confrontatie met de vijand, als door foltering, uitputting, of anderszins in krijgsgevangenen- of concentratiekampen, anderen weer ten gevolge van ongevallen en ziekte gedurende hun inzetperiode.

Van velen van hen zal men de graven vergeefs zoeken, is de achtergrond van hun doodsoorzaak bij het publiek veelal onbekend, is het collectief rouwproces bemoeilijkt en blijft hun overlijden zodoende vaak onbegrepen. Daarom is het lovenswaardig dat er nu een publicatie het licht ziet, waarin de achtergronden van de dood van diverse marinemensen die tijdens hun inzet in voornoemde oorlogen het leven lieten, wordt geschetst. De heer H.J.G. Floor, die als marineman zelf deelnam aan een van de hierboven genoemde conflicten, werd bij een teraardebestelling van omgekomen marinepersoneel aangegrepen door het ontbreken van details over het hoe en waarom van hun dood. Hierop nam hij zich voor de kille cijfers betreffende deze omgekomen marinemensen aan te vullen met achtergrondgegevens, waardoor elke dode een eigen verhaal zou krijgen. Dit voornemen resulteerde na jarenlang literatuuronderzoek en navorsing in archieven in het werk dat nu voor u ligt. Met deze studie wordt niet alleen respect aan deze gevallen getoond, maar wordt tevens onder een breder publiek bekendheid gegeven aan de grote offers die het personeel van de Nederlandse zeemacht in het recente verleden heeft gebracht.

C. van Duyvendijk
vice-admiraal b.d.

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, sweeping loop followed by a horizontal line and a small flourish.

Inleiding

In de vroege ochtend van 1 september 1939 vielen de Duitse strijdkrachten Polen binnen. Twee dagen later volgden de oorlogsverklaringen van Engeland en Frankrijk aan Duitsland. De Tweede Wereldoorlog was een feit. Als reactie op deze gebeurtenissen had Nederland vanaf 28 augustus zijn strijdkrachten gemobiliseerd. De datum waarop deze algemene mobilisatie was voltooid, 3 september 1939, is later te boek komen te staan als het begin van een periode die bij de marine doorgaans de 'conflictperiode' of 'actieperiode' wordt genoemd. Deze periode beslaat de jaren 1939-1962 en omvat vier oorlogen of gewapende conflicten: de Tweede Wereldoorlog (1940-1945), de Indonesische dekolonisatiestrijd (1945-1949), de Korea-oorlog (1950-1953) en het conflict rond Nederlands Nieuw-Guinea (1950-1962). Tijdens hun directe betrokkenheid bij deze conflicten of de directe nasleep daarvan zijn in deze zogenaamde 'conflictperiode' van 3 september 1939 tot 31 december 1962 ruim 4.000 militairen van de zeemacht gesneuveld, geëxecuteerd, vermist, verongelukt of anderszins om het leven gekomen.

De conflictperiode

De grootste personele en materiële verliezen leed de Koninklijke Marine¹ tijdens de Tweede Wereldoorlog in de strijd tegen Duitsland en Japan. Directe betrokkenheid bij deze oorlog was voor het Koninkrijk der Nederlanden op 10 mei 1940 een feit. Toen vielen Duitse troepen in de vroege ochtend Nederland binnen en kwamen honderden vliegtuigen bij verrassing vanaf de zee kant. De eerste slachtoffers aan Nederlandse kant werden bij wijze van spreken in de slaap gedood. Na een ongelijke strijd ondertekende Nederland op 15 mei de capitulatie, ofschoon de strijd in Zeeland nog twee dagen werd voortgezet.

Een deel van de Koninklijke Marine zag vóór 17 mei kans zich aan de greep van de vijand te onttrekken en naar Engeland uit te wijken. Vóór 10 mei was er nauwelijks rekening gehouden met de mogelijkheid dat men door een oorlog gedwongen zou worden Nederland te verlaten. De marine was er dan ook niet bepaald op voorbereid, maar men beseftte dat de strijd in geallieerd verband zou voortgaan. Van de in Nederland achtergebleven militairen van de zeemacht kregen, behalve degenen die door de Duitsers krijgsgevangen werden gemaakt, de overigen per 14 juli 1940 van de marineleiding een dagorder uitgereikt waarin gesteld werd dat zij zich 'tijdelijk uit dienst' moesten beschouwen². Een deel van hen ging vervolgens - met alle risico's van dien - deelnemen aan ondergronds verzet tegen de bezetter. In Duitse krijgsgevangen- en concentratiekampen overleden vele militairen van de zeemacht door executie, bombardementen, ongevallen of ziekte.

Ook voor Nederland bleef de betrokkenheid bij de oorlog niet beperkt tot de strijd tegen Nazi-Duitsland. De aanval van Japan op de Amerikaanse vloot in Pearl Harbor en de Britse gebieden in de Pacific op 7 december 1941 leidde direct tot een oorlogsverklaring van Nederland aan Japan. Naarmate Japan in Azië verder oprukte en de Britten en Amerikanen zware verliezen toebracht, kwam ook

Nederlands-Indië in de frontlinie te liggen. De verdediging van deze Nederlandse kolonie verliep dramatisch. De slag in de Javazee op 27 februari 1942 werd een zware nederlaag met grote personele en materiele verliezen. Ruim een week later moest ook het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger zich aan de Japanse invasiemacht gewonnen geven en begon een jarenlange Japanse overheersing. Groot was het lijden van de honderdduizenden burgers en militairen die daarna door de Japanners in internerings- of krijgsgevangenenkampen werden ondergebracht. Ongeveer 1.400 marinemannen wisten hieraan te ontkomen. Zij wisten begin maart per schip of vliegtuig Ceylon of Australië te bereiken.

Doordat tientallen schepen en vaartuigen, enkele onderzeeboten en een deel van de vliegtuigen van de Marine Luchtvaartdienst (MLD) in Groot-Brittannië, Australië, Ceylon of elders in veiligheid waren gebracht, kon de marine tot het einde van de oorlog een bescheiden bijdrage aan de strijd blijven leveren. Voor een belangrijk deel bestond deze uit verdedigende acties, zoals het escorteren van konvoeien en het beveiligen van kustwateren. Het meest offensief was het aandeel van de Nederlandse onderzeeboten in bijvoorbeeld de Middellandse Zee en de Indische wateren, maar ook de toestellen van de MLD hebben in de beide oorlogstheaters talloze offensieve acties uitgevoerd. De blijvende oorlogsinspanningen van de marine brachten grote offers met zich mee. In totaal sneuvelden ruim 3.000 marinemensen.

Na de capitulatie van Duitsland (8 mei 1945) en Japan (15 augustus 1945) was de Tweede Wereldoorlog ten einde. Voor Nederland brak nu een periode aan waarin de economische wederopbouw centraal stond en waarin het herstel van het gezag over Nederlands-Indië vorm moest krijgen. Dit laatste vormde de opmaat voor een langdurig gewapend conflict tussen Nederland en de op 17 augustus 1945 door de nationalistische leiders Soekarno en Hatta uitgeroepen Republiek Indonesië. De kern van het conflict betrof niet zozeer de Indonesische onafhankelijkheidsdrang zelf, maar het onoverbrugbare verschil van mening over het tempo van de weg tot deze zelfstandigheid. Waar de Republiek Indonesië feitelijk met niet minder dan onmiddellijke en volledige onafhankelijkheid genoeg nam, wilde Nederland niet verder gaan dan een geleidelijke dekolonisatie met een jarenlange overgangperiode onder Nederlandse leiding.

Om dit Indiëbeleid te kunnen afdwingen, zette de regering in de jaren 1946-1949 in totaal zo'n 200.000 militairen in tegen de Indonesische nationalisten. Het merendeel van deze militairen, die gemiddeld bijna drie jaar in Nederlands-Indië werden ingezet, was uit Nederland afkomstig. De landmacht leverde ongeveer 125.000 militairen (onder wie ongeveer 25.000 oorlogsvrijwilligers en 95.000 dienstplichtigen), terwijl de marine ruim 15.000 militairen (onder wie ruim 7.000 mariniers) inzette. Het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger (KNIL) completeerde de strijdkrachten met ruim 70.000 beroepsmilitairen en dienstplichtigen. Hiervan was ongeveer de helft van Indonesische afkomst. In de jaren 1947-1949 kon Nederland al met al continu een strijdkracht van ruim 100.000 man op de been houden.

Na vier jaar strijd bleek zelfs dit militaire potentieel niet afdoende om de Republiek Indonesië tot inschikkelijkheid te bewegen. De enorme uitgestrektheid van de Indonesische archipel en de zware klimatologische en geografische omstandigheden waren dan ook niet in Nederlands voordeel. Het

klassieke beeld van een in technisch opzicht superieure strijdmacht die tegen een omvangrijke guerrillastrijdkracht in een alsmear uitzichtlozer situatie terechtkomt, kenschetste zeker het laatste oorlogsjaar 1949. Het waren vooral de grote buitenlandse mogendheden die aan de militaire patstelling een einde maakten. De Republiek Indonesië had vanaf 1948 steeds meer internationale sympathie verworven. Door de toenemende Amerikaanse en Britse politieke druk en de uitzichtloze militaire situatie legde Nederland het hoofd medio 1949 in de schoot. Op 27 december 1949 droeg Nederland de soevereiniteit over vrijwel de gehele archipel over aan de Verenigde Staten van Indonesië. De verrichtingen van de Koninklijke Marine in de Archipel tot herstel van orde en vrede heeft een groot aantal marinemannen, aan boord van schepen en vliegtuigen en vooral bij de mariniers te velde, het leven gekost. Er sneuvelden ruim tweehonderd man, terwijl meer dan honderd door ziekte of ongevallen het leven lieten.

In 1950 verliet een deel van de Koninklijke Marine het nu onafhankelijke Indonesië en stak over naar Nederlands Nieuw-Guinea. Het westelijk deel van Nieuw-Guinea was het enige deel van de Indonesische archipel dat op 27 december 1949 buiten de soevereiniteitsoverdracht was gehouden. De gecontinueerde Nederlandse koloniale aanwezigheid was de Indonesische regering van meet af aan een doorn in het oog. Tot 1958 bleef het conflict rond Nieuw-Guinea, behoudens enkele kleinschalige Indonesische infiltraties, hoofdzakelijk beperkt tot een politieke woordenstrijd. Van inzet onder oorlogsomstandigheden was in deze jaren in strikt militaire zin eigenlijk geen sprake. Nederland kon hierdoor de troepenmacht ter plaatse tot ongeveer 2.500 militairen beperken.

Vanaf 1958 liepen de spanningen evenwel op. In de jaren 1958-1962 verhoogde Nederland het aantal militairen op Nieuw-Guinea (marine, landmacht en luchtmacht) daarom stapsgewijs tot 10.000. Dat was gezien de vanaf 1960 in aantal en omvang toenemende Indonesische infiltraties en gevechtscontacten geen overbodige maatregel. Toen het de Nederlandse regering medio 1962 duidelijk werd dat Indonesië op het punt stond een grootscheepse invasie uit te voeren en inzag dat van westerse bondgenoten geen militaire steun was te verwachten, koos zij alsnog voor een diplomatieke knieval. Met de Verenigde Naties (VN) eind 1962 als tussenschakel werd de Nederlandse vlag op Nieuw-Guinea op 31 december 1962 gestreken en kwam Nieuw-Guinea in 1963 alsnog in Indonesische handen. Gedurende dit conflict met Indonesië sneuvelden 2 mariniers en kwamen 38 man door ziekte of ongeval om het leven. Van de ongeveer 30.000 Nederlandse militairen die in de jaren 1950-1962 op Nieuw-Guinea hebben gediend was ruim de helft in dienst van de marine.

In de periode dat het conflict rond Nieuw-Guinea gestalte kreeg, raakte de marine ook direct betrokken bij een ander en aanmerkelijk gewelddadiger conflict: de Korea-oorlog. Nadat Noord-Koreaanse troepen op 25 juni 1950 massaal de 38ste breedtegraad waren overschreden schoot een door de Amerikanen gedomineerde coalitie onder vlag van de Verenigde Naties Zuid-Korea te hulp. Al op 3 juli 1950 besloot de Nederlandse ministerraad tot deelname aan de maritieme acties onder de vlag van de VN. Nederland stuurde een torpedobootjager en zorgde voor aflossers tot eind 1954. In deze periode zijn er van de ongeveer 1.300 ingezette marinemensen 2 marinemannen om het leven gekomen. Bij het Nederlands Detachement Verenigde Naties, het infanteriebataljon waarmee de landmacht jarenlang een

bijdrage aan de strijd tegen Noord-Korea en zijn Chinese bondgenoten leverde, dienden overigens ook diverse (oud-)mariniers als vrijwilliger.

De Gedenkrol

De conflicten in Korea en Nieuw-Guinea markeerden de laatste fase van de zogeheten 'conflictperiode'. Tijdens bijeenkomsten van veteranen en reünies van oud-militairen van de zeemacht wordt regelmatig gesproken over de gevallen collega's die in bovengenoemde periode om het leven zijn gekomen. In een aantal gevallen komt dan naar voren dat er eigenlijk weinig van de toedracht en achtergronden bekend is en dat het zinvol zou zijn gegevens hierover te verzamelen. Hiervan kunnen dan niet alleen veteranen en reünisten, maar ook nabestaanden kennis nemen. Jaarlijks worden overal in Nederland herdenkingen gehouden voor de oorlogsslachtoffers. Zij worden vrijwel nooit met naam genoemd. Dat heeft de samensteller ertoe doen besluiten om de in deze Gedenkrol vermelde persoonsgegevens te bundelen, waar mogelijk met vermelding van de bijzonderheden en toedracht. Naast het beroeps- en reservepersoneel van de Koninklijke Marine³ zijn ook het personeel van de Gouvernements Marine⁴ en de ambtenaren van het Loodswezen die in beschouwde periode in dienst van de Koninklijke Marine het leven verloren opgenomen. Over het algemeen wordt in deze Gedenkrol de graflegging van de ter aarde bestelden niet vermeld. Deze is eventueel op te vragen bij de Oorlogsgravenstichting⁵ of de samensteller van deze Gedenkrol.

Achteraf zal misschien blijken dat in een aantal gevallen de aard van de persoonsgegevens strikt genomen wellicht geen opname in deze Gedenkrol rechtvaardigen. Omdat echter authentieke gegevens van deze 'twijfelgevallen' vooralsnog ontbreken, is de samensteller er vanuit gegaan dat allen in principe recht hebben op erkenning en is daarom de regel 'voordeel van de twijfel' gehanteerd. Verder heeft de samensteller besloten om het noemen van namen die in diskrediet gebracht zouden kunnen worden te vermijden. De samensteller is zich er overigens van bewust dat de door hem geraadpleegde en beschikbare bronnen geen honderd procent volledigheid en nauwkeurigheid garanderen. Verscheidene personele gegevens en data - hier denkt de samensteller in het bijzonder aan die van de inheemse schepelingen - zijn bijvoorbeeld niet in de beschikbare informatiebronnen te vinden. De Gedenkrol moet dan ook worden beschouwd als een levend document. Lezers die stuiten op omissies of onnauwkeurigheden worden derhalve nadrukkelijk aangespoord deze te melden bij het Veteraneninstituut in Doorn, zodat het - indien daartoe aanleiding is - te zijner tijd mogelijk wordt tot een herziene uitgave in gedrukte of in digitale vorm (internetbestand) te komen.⁶

---

¹ Tot eind 1945 eigenlijk: Koninklijke Nederlandsche Marine.

² Op grond van artikel 3 van het KB 30 juli 1945, Staatsblad F 129, gewijzigd bij de Wet van 5 juli 1946, Staatsblad G 145, wordt het per 15 juli 1940 verleende ontslag geacht nimmer van kracht te zijn geweest.

³ In enkele gevallen worden ook militairen die al met eervol ontslag de Koninklijke Marine verlaten hadden in het overzicht opgenomen, onder andere diegenen die tijdens de Tweede Wereldoorlog actief waren in het verzet en als gevolg daarvan het leven hebben verloren.

-
- ⁴ Op 22 augustus 1861 tot stand gekomen als een civiele dienst van de Nederlands-Indische regering, die de beschikking kreeg over gewapende vaartuigen die overal in de Indische Archipel ingezet konden worden. Bij KB van 23 juni 1842 vastgestelde benaming “Gouvernements Marine”. De Gouvernements Marine was van 1 september 1939 tot 1 maart 1942 gemilitariseerd. Ondanks het feit dat zij intussen waren gedemilitariseerd, werden officieren van de Gouvernements Marine na de capitulatie door de Japanners als krijgsgevangenen beschouwd.
- ⁵ Sinds 28 november 2002 op het Internet (www.ogs.nl).
- ⁶ Stichting Het Veteraneninstituut, Willem van Lanschotplein 2, Postbus 125, 3940 AC Doorn (www.veteraneninstituut.nl)